

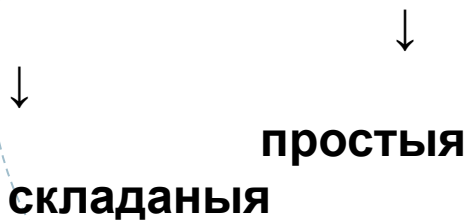
The background features a white space with several colorful circles and dashed lines. In the top-left, there is a large teal ring and a smaller teal circle. In the top-right, there is a large lime green circle and a smaller green circle. In the bottom-left, there is a large green circle with a white dot, a smaller lime green circle, and a small orange circle. In the bottom-right, there is a large yellow ring, a large orange circle, and a small pink circle. A dashed blue line curves around the central text.

Віди словазлучэння ў

Што гэта?

- ◎ **Словазлучэнне** – гэта такое сэнсава-граматычнае аб’яднанне двух або некалькіх самастойных слоў у сказе, якія звязаны паміж сабою граматычна і па сэнсу і абазначаюць пэўныя паняцці (*шмат кругоў*).²

Словазлучэнні

Простыя словазлучэнні ўключаюць у свой склад два самастойныя словы (*блакітнае неба*). Да простых словазлучэнняў адносяць словазлучэнні

- 1) у якіх залежны кампанент выражаны складанай назвай (*наведаць Далёкі усход*);
- 2) якія выражаны сінтаксічна непадзельным спалучэннем (*спаць трывожным сном – неспакойна*). У такіх словазлучэннях залежная частка выконвае функцыю аднаго члена сказа.

“

- ◎ **Складаныя словазлучэнні** – гэта тыя, што складаюцца з трох і больш самастойных слоў. Яны ўтвараюцца:
 - ◎ 1) шляхам далучэння да залежнага слова аднаго або некалькіх паясняльных слоў (**успамінаць наша свята**);
 - ◎ 2) шляхам далучэння да галоўнага слова аднаго або некалькіх паясняльных слоў (**з задавальненнем успамінаць свята**);
 - ◎ 3) шляхам далучэння да галоўнага і залежнага

Класіфікацыя паводле сэнсавай спаянасці кампанентаў:

Словазлучэнні

↓
свабодныя

↓
несвабодныя

У свабодных словазлучэннях словы захоўваюць сваю сэнсавую самастойнасць і могуць свабодна ўступаць у сінтаксічныя адносіны з іншымі словамі. Свабодныя словазлучэнні абазначаюць расчлянёныя паняцці. Кожнае слова, што ўваходзіць у такія словазлучэнні, мае свае асобныя функцыі ў сказе.

Несвабодныя словазлучэнні страцілі сэнсавыя і граматычныя адносіны паміж словамі і ўжываюцца для абзначэння аднаго нерасчлянёнага паняцця. Пэўнае слова такіх словазлучэнняў, як правіла, мае пераносны сэнс, а таму не можа ўступаць свабодна ў спалучэнні з іншымі словамі (палярны круг, набіць руку). У сказе такія словазлучэнні выконваюць ролю аднаго члена сказа.

Важна!

Неабходна размяжоўваць сінтаксічна несвабодныя (дзяўчынка з блакітнымі вачамі, чалавек сталага ўзросту) і фразеалагічна несвабодныя словазлучэнні (своечасова даць лататы).⁶

Класіфікацыя паводле сінтаксічнай сувязі:

Словазлучэнні

прэдыкатыўныя

непрэдыкатыўныя

◎ Прэдыкатыўныя словазлучэнні – спалучэнне дзейніка і выказніка.

◎ Непрэдыкатыўныя словазлучэнні звязваюцца пры дапамозе гіпатаксічнай і паратаксічнай сувязі. Гіпатаксічная сувязь – гэта аб'яднанне двух граматычна нераўнапраўных слоў, з якіх адно залежыць ад другога. Злучальная сувязь характэрна для граматычна раўнапраўных слоў.

Класіфікацыя паводле выражэння галоўнага слова
Словазлучэнні

↓ ↓ ↓
іменныя дзеяслоўныя прыслоўныя
–назоўнікавыя,
–прыметнікавыя,
–лічэбнікавыя,
–займеннікавыя.

Дапамога калгасу –
назоўнікавае,
здольны да вучобы
– прыметнікавае,

трэці ад краю –
лічэбнікавае, што-
небудзь
прыемнае –
займеннікавае,

ісці лесам –
дзеяслоўнае,
разам з сябрамі –
прыслоўнае.

Піць каву (дзеяслоўнае)

Прыгожыя птушкі (прыметнікавае)

Назіранне за светам (назоўнікавае).

Вы
недзе
тут